

8. Протокол № 11, який передбачає перебудову контрольного механізму, створеного Конвенцією про захист прав і основних свобод людини. Протокол ратифіковано із застереженнями Законом № 475/97ВР від 17.07.97 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_536

Кухтін Ольга Миколаївна,
здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавра ННПП Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чижов Денис Анатолійович,
професор кафедри конституційного права
ННПП НАВС, доктор юридичних наук,
доцент

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Функціонування української мови як державної є одним з ключових елементів державної політики України, особливо в умовах воєнного стану. В сучасних умовах цей аспект стає важливим інструментом не лише збереження національної ідентичності, але й забезпечення національної безпеки. Розгляд правових аспектів застосування української мови під час воєнного стану дозволяє оцінити, як держава захищає свої інтереси через мовну політику та підтримує єдність суспільства в періоди кризи. Українська мова, була визнана державною мовою України, що проголошено у статті 10 Конституції України: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя та на всій території України» [1].

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» регламентує обов'язковість використання української мови в публічній сфері. Воєнний стан не лише не послаблює ці вимоги, а навпаки, робить їх більш жорсткими, оскільки єдність мовного простору країни стає одним з важливих факторів національної безпеки.

Мета розгляду даної теми (за правознавчим спрямуванням), є вдосконалення вмінь та навичок стосовно мовних норм, їх різновиди та правильність застосування в професійній діяльності правника, зокрема офіційно-діловий, особливості усного та писемного мовлення, а також класифікацію документів та вимоги до їх складання, володіння писемним мовленням, закріпленню знань із мови, підвищенню загальної мовної культури, зокрема військовослужбовця та тих, хто хоче поглибити знання з української мови.

У період воєнного стану українська мова стає важливим інструментом для протидії дезінформації та пропаганді з боку ворога. В умовах війни з росією у 2022 році мовне питання набуло особливої актуальності, оскільки використання української мови в офіційних заявах, інформаційних кампаніях та медіа сприяло мобілізації суспільства та підвищенню його опору зовнішнім інформаційним атакам. Українська мова в цьому контексті виступала не тільки як засіб комунікації, а й як символ єдності та стійкості нації.

Під час воєнного стану Закон про освіту України гарантує, що навчання в усіх закладах освіти продовжується державною мовою. Це є важливим аспектом, оскільки освіта є ключовим механізмом збереження культурної та мовної ідентичності молодого покоління навіть в умовах війни.

У державних установах та органах влади українська мова залишається основною для ведення документації, спілкування з громадянами та надання послуг. Це забезпечує стандартизацію і уніфікацію управлінських процесів, що важливо в кризових умовах.

Уповноважений нагадав, що відповідно до Закону України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” статус української мови як єдиної державної передбачає обов’язковість її використання на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших публічних сферах суспільного життя. Крім того, відповідно до історичного рішення Конституційного Суду України від 14 липня 2021 року, “загроза українській мові рівносильно є загрозою національній безпеці України”.

Як зазначив Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень, сьогодні практична реалізація положень мовного закону є критично важливою для забезпечення стійкості держави, місцевих громад, згуртованості українського народу у протидії ворогові.

За словами Уповноваженого, в умовах війни ігнорування вимог законодавства щодо обов’язкового застосування державної мови з боку органів державної влади або органів місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб, вкрай негативно сприймається громадянським суспільством та окремими громадянами України, які стали на захист держави та усвідомлюють значення української мови для майбутнього України.

На думку Т. Кременя, саме тому прошу вжити додаткових заходів для забезпечення неухильного дотримання вимог мовного законодавства, обов’язкового спілкування посадовими особами державною мовою під час виконання ними службових обов’язків на всій території України у сферах суспільного життя, а також на міжнародному рівні, під час здійснення посадовими та службовими особами представницьких функцій.

Юридична відповідальність за порушення мовного законодавства. Законодавство передбачає відповідальність за порушення норм використання української мови, зокрема, у сфері обслуговування громадян. Наприклад, відмова надавати послуги українською мовою або навмисне ігнорування цього обов’язку

тягне за собою адміністративні санкції. Це сприяє дотриманню мовної політики навіть у періоди, коли держава знаходиться в умовах надзвичайної ситуації.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що правові аспекти функціонування української мови в умовах воєнного стану відіграють критичну роль у забезпеченні національної безпеки, єдності та стійкості держави. Використання української мови в державних установах, освіті, засобах масової інформації та у сфері обслуговування залишається обов'язковим навіть у кризових умовах. Воєнний стан посилює значення мови як засобу захисту національної ідентичності та протидії дезінформації, зміцнюючи її роль як важливого інструмента консолідації суспільства. Тому державна мовна політика залишається пріоритетом для збереження стабільності та суверенітету України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996.– № 30.– с. 141. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закону України [Про забезпечення функціонування української мови як державної] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). -2019.-№21. – с.81. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
3. Закону України [Про місцеве самоврядування в Україні] [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – с. 170. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80#Text>

Козак Єлизавета Андріївна,
здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавра ННІПП
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох Катерина Ярославівна,
завідувач кафедри конституційного
права та прав людини НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ

Право на житло є одним із головних соціальних прав людини, які закріплені та гарантується Конституції України (ст. 47). На жаль, будь-яка війна призводить до порушень прав і свобод людини, обмежує її життєдіяльність та шкодить життю і здоров'ю. Повномасштабна збройна агресія РФ проти України розпочалася 24 лютого 2022 року і з 25 лютого 2022 по всій території України введено воєнний